

Posudek diplomové práce Venduly Trnkové *Sport v české literatuře*

Práce Venduly Trnkové si vytkla za svůj cíl zmapování výskytu sportovních motivů v české beletrii 20. století. Práci si diplomatka rozčlenila do několika kapitol a podkapitol, kde se vedle úvodního vymezení problému a zvážení obecnějších vztahových otázek typu sport a umění, estetika těla a pohybu, vývoj sportu apod. soustředila na rozvíjení základních tematických celků, jejichž perspektivy jí slouží k třídění a usouvztažňování literárních „dokladů“ z české literatury 20. století. Těmito celky jsou zejména otázky „soutěžního sportu“, „sportu, společnosti a mládeže“, „sportu pro zdraví a zábavu“, „sportu v divácké perspektivě“, „lidí ve sportu“, dále se autorka věnuje textům o „neporazitelných a jejich činech“ a v posledku tématu poezie v české sportovní literatuře (zvl. na materiálu Hančovy poezie).

Práce Venduly Trnkové přináší řadu pozoruhodných zjištění, vycházejíc přitom s poměrně široké excerptce původní beletristické literatury a z adekvátního množství sekundárních textů. Sběr materiálu, jeho kvantifikace, patří mezi rozhodující pozitivní výsledky předložené práce. Určitý problém však spatřuji v jejich utřídění, v kompozici jednotlivých témat a zejména ve způsobu metodologického postupu. Svoji práci Vendula Trnková založila jako práci mezioborovou, práci založenou na pomezí literární historie, kulturologie, psychologie a dějin tělesné výchovy. Samo o sobě by toto polyfunkční hledisko bylo akceptovatelné, ovšem s tou podmínkou, že je třeba určit jasný horizont tázání, meritum badatelského zájmu. Zajímá mne, jakým způsobem je zobrazen sport v literatuře, jaké doklady lze v literatuře nalézt v souvislosti s mapováním historických proměn sportu a jeho místa ve společnosti, nebo mě láká zjistit, jakým způsobem může sportovní motiv či téma vystupovat jako akcelerátor svébytného založení uměleckého (literárního) díla? Všechny tyto okruhy mají podle mého názoru právo na existenci, všechny žijí svým specifickým a nadmíru zajímavým životem, ovšem obávám se – nikoli v rámci jedné diplomové, z principu literárněhistoricky zaměřené práce.

Diplomantka se měla podle mého názoru opřít zejména o první nebo o poslední výše nastíněný problémový okruh, které plně souvisejí s jejím studijním oborem a vytvářejí tak vlastní půdorys pro její diplomovou práci. Předešla by tím rozhodně celé řadě slepých uliček, do nichž se práce zejména v počátečních kapitolách rozebíhá. Dobře je toto patrné například v kapitole o sokolství: ani Hlaváček, ani Deml či Kožík nejsou jedinými případy, kdy je idea sokolství v umělecké literatuře tematizována; metodologicky „čistší“ cesta by měla tedy vést

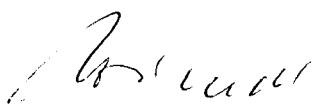
buď ke snaze zmapovat kvantum výskytů motivů spojených se sokolstvem v české beletrii sledovaného období (a toto kvantum třídit časově, tematicky, kauzálně apod.), nebo se naopak ptát, čím jedinečným toto téma bylo pro tak disparátní autory, jejichž specifikum je ale v takto založené perspektivě zcela zastřeno. Ve stávající podobě se nám nedostává odpovědi ani na historicky založenou první otázku, ani na interpretačně založenou otázku druhou.

Další z problémů vidím ve využití obecných jevů, které ke sportu bezesporu patří (viz kap. 4.2 – např. fyzická bolest, komercializace, unfair jednání, konec sportovní kariéry, sport a politika apod.) a ve snaze vytvořit z nich obecnější literární témata. „Dohledávání“ jejich konkretizací v historicky spíše nahodile vybraných beletristických textech nám neříká nic ani o těchto fenoménech jako takových, ani o jejich funkci v izolovaně vybíraných textech umělecké literatury.

Kde naopak vidím dobrý základ pro založení práce, jsou ty kapitoly (převážně je nalezneme v druhé části práce Venduly Trnkové), v nichž autorka mnohdy nápaditě a s citem pro analýzu konkrétní umělecké situace popisuje využití specifických uměleckých postupů při vykreslení konkrétních literárních postav či situací čerpajících ze sportovního prostředí, zároveň však ze všeho nejvíce dokresluje typ a charakter konkrétního autora a jeho díla. Toto pozitivum vidím zejména v kapitole Sport v divácké perspektivě, konkrétně v rozborech próz Poláckových, Burianových, Hrabalových či Hájičkových, nebo v literárně-psychologických analýzách typů postav (Sport, společnost a mládež). Právě v těchto partiích měl podle mého základu tkvět základ práce Venduly Trnkové, neboť právě ony dokazují schopnost její práce s literárním textem. Odtud též měla být vedena kategorizace sledovaných témat, ústící do problémových a otevřených kapitol, pojednávajících o mnohdy velice intimním vztahu literatura a sportu, těchto dvou na první pohled zcela nesouvisejících, přesto v mnohém blízkých oblastí lidské aktivity.

Při vědomí složitosti zvoleného diplomového úkolu a s přihlédnutím na kvalitu v posledku zmíněných částí předloženého textu doporučuji diplomovou práci Venduly Trnkové k obhajobě.

Praha, září 2009

Doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.